

Uitnodiging Leer- en inspiratiesessie Anders Formeren

Met de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 in aantocht willen wij zo veel mogelijk gemeenten inspireren om op een verbindende en co-creërende manier invulling te geven aan de formatieperiode na de verkiezingen (lees de bijlage voor uitgebreider toelichting). In diverse gemeenten, waaronder die van u, is de afgelopen jaren waardevolle ervaring hier mee opgedaan. Het nieuwe collegeprogramma: een coalitie-, raads-, proces- of maatschappelijk akkoord? Hoe geef je invulling aan het formatieproces en wat moet/kan het resultaat daarvan zijn?

Graag nodigen wij u uit voor een

Leer- en inspiratiesessie Anders Formeren - Ervaringen uit 2014

Vrijdag 9 juni 2017, van 13.30-16.00 uur

Locatie: [Gemeentehuis Utrechtse Heuvelrug](#), burgemeesterskamer, Kerkplein 2 te Doorn

Doel van deze bijeenkomst is om met direct betrokkenen (lijsttrekkers, griffiers, informateurs, burgemeesters, etc.) de ervaringen uit te wisselen, die rondom de vorige gemeenteraadsverkiezingen van 2014 in verschillende gemeenten zijn opgedaan met vernieuwende aanpakken. Dat willen we doen aan de hand van de volgende vragen (voor te bereiden door iedere deelnemende gemeente):

- Wie was / waren de initiator van de andere aanpak?
- Wat was de aanleiding / het doel voor het inzetten van een vernieuwende aanpak?
- Wat waren de belangrijkste ingrediënten van de gekozen aanpak?
- Wie had welke rol in deze aanpak (vanuit politiek, ambtelijke organisatie en samenleving)?
- Hoe is deze aanpak ervaren? Welke concrete of minder concrete resultaten zijn bereikt?
- Wat zijn de belangrijkste geleerde lessen? Welke vragen zijn opgekomen?
- Wat zijn – op basis van de ervaringen in 2014 – de intenties voor de komende verkiezingen?

Op basis van de gedeelde ervaringen, zullen we proberen om onze eerste verzameling leidende principes voor formeren op basis co-creatie te verrijken en te vertalen naar praktische methoden die een gemeente kan inzetten rondom de komende verkiezingen. Het is ons voornemen om nog vóór de zomer een open bijeenkomst te organiseren geïnteresseerde gemeenten te informeren over die principes en methoden.

Mogen we op uw deelname rekenen? Graag aanmelden via Rob van der Eyden, rvandereyden@sociocratie.nl. Als u nog andere deelnemers wilt uitnodigen, dan graag even in overleg.

Wij zien uit naar een boeiende en energieke bijeenkomst! Beste groet,

De initiatiefgroep 'Formeren obv co-creatie' van Code Oranje (ontstaan tijdens de landelijke bijeenkomst van Code Oranje op 9 maart 2017): Bert Blase (burgemeester Heerhugowaard), Rob van der Eyden (TSG Nederland / Sociocratisch Centrum), Walter Hooghiemstra (griffier Utrechtse Heuvelrug), Ellen Steijvers (Vrije Universiteit / adviseur), Jeroen van Urk (interim griffier / adviseur) en Jornt Zuijlen (VNG / Democratic Challenge)

Vorbereidingsopdracht

Bereid per gemeente een notitie en korte presentatie (10 minuten) voor waarin de volgende vragen aan bod komen:

- Wie was / waren de initiator van de andere aanpak voor de formatie?
- Wat was de aanleiding / het doel voor het inzetten van een vernieuwende aanpak?
- Wat was het beoogde eindproduct van het formatieproces?
- Wat waren de belangrijkste ingrediënten van de gekozen aanpak? Wat was er precies anders dan anders?
- Wie had in welke fase welke rol in deze aanpak (vanuit politiek, ambtelijke organisatie en samenleving)?
- Hoe is deze aanpak ervaren? Welke concrete of minder concrete resultaten zijn bereikt?
- Wat zijn de belangrijkste geleerde lessen? Welke vragen zijn opgekomen?
- Wat zijn – op basis van de ervaringen in 2014 – de intenties voor de komende verkiezingen? Wat zijn de belangrijkste tips voor andere gemeenten?

De notitie graag uiterlijk woensdag 7 juni mailen aan rvandereyden@sociocratie.nl, zodat we deze kunnen bundelen en op donderdag 8 juni kunnen verspreiden naar de deelnemers.

Deelnemers

Gemeente Amersfoort	<ul style="list-style-type: none">• Esther Lans (griffier)
Gemeente Utrechtse Heuvelrug	<ul style="list-style-type: none">• Frits Naafs (burgermeester)• Walter Hooghiemstra (griffier)
Gemeente Kaag-Braasem	<ul style="list-style-type: none">• Karin van der Pas (griffier)• Karin van der Kaaden (fractievoorzitter CDA)
Ervaringen uit Oude IJsselstreek	<ul style="list-style-type: none">• Jeroen van Urk (griffier in 2014, nu niet meer) <p>Mogelijk komt ook Hans Alberse nog (destijds burgemeester)</p>
Gemeente Heerhugowaard	<ul style="list-style-type: none">• Bert Blase (burgermeester)
TSG / Sociocratisch Centrum	<ul style="list-style-type: none">• Rob van der Eyden
VNG / Democratic Challenge	<ul style="list-style-type: none">• Jornt van Zuylen
Raad voor het Openbaar Bestuur	<ul style="list-style-type: none">• Yolanda Adel

Programma

Tijd	Onderwerp
13.15u	Inloop
13.30u	Welkom
	Openingsronde (voorstellen en inventariseren verwachtingen)
	Toelichting doel en programma
13.45u	Minipresentaties Ervaringen 2014 - Oude IJsselstreek / Utrechtse Heuvelrug / Kaag en Braasem / ...
	Q&A en discussie
14.45u	Pauze
15.00u	Verzamelen geleerde lessen, werkende principes, kansrijke methoden en openstaande vragen tbv formaties 2018; Brainstorm over wat kunnen we doen om bredere toepassing in 2018 te stimuleren?
15.50u	Vervolgstappen
	Slotronde (Hoe heb je bijeenkomst ervaren? Hoe ga je weg? Wat neem je mee?)
16.00u	Afsluiting

Formeren obv co-creatie

De lokale democratie ontwikkelt in hoog tempo aansprekende en vernieuwende vormen van co-creatie in het samenspel tussen burgers, bestuur en ambtelijke uitvoering. Met de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 in aantocht willen wij zo veel mogelijk gemeente inspireren om op een verbindende en co-creërende manier invulling te geven aan de verkiezingen en de formatieperiode die daar op volgt.

Er is bijna geen gemeente in Nederland waarin het niét gebeurt: het mogelijk maken van burgerinitiatief, het betrekken van inwoners bij gemeentelijke vraagstukken en het vormgeven aan burgerzeggenschap. De buurtwhatsapp wordt ingezet, samenlevingsagenda's worden opgesteld en burgerjury's geven hun oordeel over gemeentelijke vraagstukken. Inwoners nemen effectief deel aan herinrichtingsplannen en krijgen budgetten om initiatieven in hun stad te financieren. Een aantal gemeenten heeft zelfs het concrete voornemen om bij de verkiezingen in 2018 de inwoners structureel te betrekken bij de besluitvorming in de raadzaal. Het betreft een kleurrijk boeket aan initiatieven van co-democratie. De kennis en kunde van inwoners en deskundigen wordt benut, de wederzijdse betrokkenheid vergroot het onderlinge vertrouwen en onvrede wordt omgezet in eigenaarschap en actie.

De formatieperiode is - ook op gemeentelijk niveau - een belangrijk onderdeel van het Nederlands politiek bestel. Wij zijn van mening dat in de ontstane gewoonte van coalitievorming en formatie een aantal ongewenste effecten opgetreden: coalitiepartijen die zich op basis van hun meerderheid in de kamer 'gesloten' opstellen richting niet coalitie partijen, (te) gedetailleerde afspraken in het regeerakkoord, geringe transparantie tijdens het formatieproces, maar bovenal: dat de formatie zich louter afspeelt in het domein van de politieke partijen, zonder dat de samenleving (en de kiezer) hierin een rol vervult.

In diverse gemeenten is de afgelopen jaren ervaring opgedaan met een meer verbindende en co-creërende aanpak. In gemeenten als Oude IJsselstreek, Utrechtse Heuvelrug, Zwijndrecht en Alblasserdam zijn 'agenda's' en 'akkoorden' tot stand gekomen op basis van (bijvoorbeeld) raadsbrede samspraak, actieve (on- en offline) consultatie van de inwoners, 'consent' besluitvorming, en aangereikte en gezochte 'inspiratie' uit de samenleving (al dan niet in vormen van stadspanels, dorps- beraad of stads-oplopen). In sommige van deze gemeenten hebben alle in de raad gekozen partijen een gezamenlijk raadsakkoord vastgesteld, in andere gemeenten is wel een coalitie gevormd.

Het succes van deze initiatieven nodigt – met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen in 2018 – iedere gemeente uit om bewuste keuzes te maken in de vormgeving van het komende verkiezings- en formatieproces. Immers, in iedere gemeente wordt onvrede over de politiek ervaren en kan de kwaliteit van de besluiten toenemen als de kennis en kunde vanuit de samenleving beter wordt benut. Bij het ontwerpen van het formatieproces gaat het in de kern om het beantwoorden van de vraag: wie krijgt op welke inhoudelijke thema's welke mate van invloed tijdens welke fase van het formatieproces? Bij de 'wie' gaat het natuurlijk om de politieke partijen (coalitiepartijen met minimale meerderheid, brede coalitie of alle in Kamer gekozen partijen), maar ook breder: de samenleving (kiezers, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven) en ambtelijke vertegenwoordiging (ministeries, provincies, gemeenten). Bij 'mate van invloed' wordt vastgesteld wie meebeslissen, wie vooraf worden geconsulteerd en wie alleen (tussentijds of achteraf) wordt

geïnformeerd. Daarnaast speelt ook de vraag in welke mate van detail in een regeerakkoord zaken inhoudelijk en/of procesmatig worden vastgelegd.

De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft kort geleden een interessant advies gegeven aan de landelijke politiek. Maak van het regeerakkoord een startdocument. Anders gezegd: vervang het traditionele politieke coalitieakkoord door een maatschappelijk akkoord. In diverse gemeenten is deze aanpak met succes uitgetoet. Juist in een meer 'versnipperd' (of: 'gevarieerd') politiek landschap, is een dergelijke aanpak extra waardevol.

Op basis van de positieve ervaringen met formeren in co-creatie op gemeentelijk niveau, verzamelen en delen wij graag een handreikingen voor gemeentes ten behoeve van de

gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Op basis van de ervaringen tot nu toe, zien wij de volgende leidende principes voor formeren op basis co-creatie / de weg naar een maatschappelijk akkoord:

- Voer de inhoudelijke formatiebesprekingen met een zo breed mogelijke verzameling van gekozen politieke partijen;
- Geef op specifieke momenten tijdens de formatie ook maatschappelijke partners, mede-overheden, bevolking en deskundigen de gelegenheid om inhoudelijk bij te dragen en communiceer actief over de voortgang en resultaten;
- Benoem met elkaar de grote vraagstukken van de komende periode en beschrijf de weg waarlangs deze vraagstukken tot een oplossing worden gebracht;
- Zoek in de agendering en inhoudelijke hoofdlijnen primair naar de overeenkomsten en benoem indien nodig de thema's waar die overeenkomsten (nog) mager zijn;
- Benut de mogelijkheid om verschillende vraagstukken via verschillende vormen van democratisch samenspel aan te pakken;
- Geef transparantie over de gemaakte keuzes in het formatieproces en organiseer ruimte om te leren van opgedane ervaring (begin bijvoorbeeld bij een overzienbaar aantal vraagstukken)
- Ga te rade bij de goede voorbeelden en de opgedane kennis die zich in het lokale bestuur op dit vlak ontwikkelt.

Het maatschappelijk akkoord maakt duidelijk hoezeer de ontwikkeling van ons land een samenspel is van ons allen. De resultaten van een dergelijke aanpak zijn niet alleen van een betere kwaliteit, ook het 'zij-gevoel' over de Haagse politiek neemt af en (zoals bij communicerende vaten), het gevoel van eigenaarschap van onze bevolking neemt toe. Het maatschappelijk akkoord kan een motor zijn voor de transitie van ons openbaar bestuur, zoals die zich in het lokaal bestuur al aan het voltrekken is. Als een fluwelen revolutie, die ons beter past dan het ruwe vooruitzicht van een revolutie.

De initiatiefgroep 'Stemmen en Formeren obv co-creatie' van Code Oranje (ontstaan tijdens de landelijke bijeenkomst van Code Oranje op 9 maart 2017):

- Bert Blase (burgemeester Heerhugowaard)
- Rob van der Eyden (TSG Nederland / Sociocratisch Centrum)
- Walter Hooghiemstra (griffier Utrechtse Heuvelrug)
- Ellen Steijvers (Vrij Universiteit / adviseur)
- Jeroen van Urk (interim griffier / adviseur),
- Jornt Zuijlen (VNG / Democratic Challenge)